

KRYTERIA OCENIANIA ODPOWIEDZI
Próbna Matura z OPERONEM

Język polski
Poziom rozszerzony

Listopad 2013

W niniejszym schemacie oceniania zadań otwartych są prezentowane przykładowe poprawne odpowiedzi. W tego typu zadaniach należy również uznać odpowiedzi ucznia, jeśli są inaczej sformułowane, ale ich sens jest zgodny z podanym schematem, oraz inne poprawne odpowiedzi w nim nieprzewidziane.

Temat 1. Analizując i interpretując fragment powieści *Dzidzia* Sylwii Chutnik, przedstaw postawę i emocje bohaterki. Zwróć uwagę na sposób ukształtowania narracji. Jaką rolę w tym tekście odgrywają nawiązania do Wielkiej Improwizacji z III cz. *Dziadów*?

I. Rozwinięcie tematu (maksymalnie 26 pkt)

1. Rozpoznanie wstępne (0–3 pkt)

Na przykład:

- a) określenie tematu fragmentu: skarga kobiety, której odebrano dziecko pretekstem do oskarżenia społeczeństwa i historii,
- b) forma wypowiedzi: monolog (dramatyczny),
- c) określenie adresata: pozornie Sąd Okręgowy Warszawy, ludzkość,
- d) narracja pierwszoosobowa.

2. Postawa i emocje bohaterki (0–8 pkt)

Na przykład:

- a) samotność,
- b) bunt,
- c) determinacja,
- d) świadomość własnej mocy,
- e) niezgoda na rzeczywistość,
- f) pretensje do świata,
- g) świadomość możliwości wyrażenia własnych emocji,
- h) krytyczny stosunek do własnego życia,
- i) potrzeba podjęcia walki o swoje prawa,
- j) krytyczna ocena historii,
- k) surowa ocena działania urzędów, sądów,
- l) negatywna ocena innych („wszystkich ludzi na świecie”, Polski i Polaków).

3. Sposób ukształtowania narracji (0–7 pkt)

Na przykład:

- a) stylizacja na język mówiony (kolokwializmy, składnia, błędy językowe),
- b) stylizacja na język urzędowy (charakterystyczne formy i słownictwo),
- c) stylizacja na język romantyczny (cytaty, parafrazy, patos, słownictwo),
- d) ironia (np. wykorzystanie związków frazeologicznych w innych kontekstach),
- e) ekspresja, emocjonalność wypowiedzi (wykrzyknienia, powtórzenia),
- f) ton oskarżenia (opozycja ja–wy, anafory: „Oskarżam... Oskarżam”, pytania retoryczne),
- g) funkcja graficznego wyróżnienia słów (np. „Zło-dzie-je”),
- h) funkcje przywoływania motywów biblijnych i mitologicznych.

4. Nawiązania do Wielkiej Improwizacji (0–3 pkt)

Na przykład:

- a) kreacja bohatera: samotny, wyobcowany, zbuntowany, czujący niezwykłość chwili,
- b) motywy romantyczne: nieśmiertelność, cierpienie za miliony, moc twórcza,
- c) forma wypowiedzi: monolog stylizowany na monolog romantyczny (aluzje, cytaty, parafrazy).

5. Funkcja nawiązań (0–2 pkt)

Na przykład:

- a) wyekspozowanie oskarżenia osoby skrzywdzonej,
- b) negatywna ocena mitu narodowego (utożsamianie z Polską, konieczność poświęceń),
- c) polemika z mitami romantycznymi, romantycznym wzorcem jako źródłem funkcjonowania społecznego; wskazanie na niedopasowanie tego modelu do współczesności (cierpienie za miliony).

6. Wnioski (0–3 pkt)

Pełny wniosek (3 pkt)

Określenie motywów działania bohaterki, wskazanie źródeł emocji; określenie funkcji językowego ukształtowania tekstu oraz nawiązania do dramatu Adama Mickiewicza.

Częściowy wniosek (2 pkt)

Określenie motywów działania bohaterki, wskazanie źródeł emocji.

Próba podsumowania (1 pkt)

Określenie motywów działania bohaterki lub wskazanie źródeł emocji.

II. Kompozycja (0–2 pkt)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

podporządkowana zamystowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym (2 pkt)

uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części (1 pkt)

Uwaga: Jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. Styl (0–2 pkt)

jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka (2 pkt)

zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka (1 pkt)

Uwaga: Jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. Język (0–8 pkt)

język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia i fleksja (8 pkt)

język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja (6 pkt)

język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne składnia, słownictwo i frazeologia (4 pkt)

język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych (2 pkt)

język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych (1 pkt)

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. Zapis (0–2 pkt)

bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy) (2 pkt)

poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); na ogół poprawna interpunkcja (1 pkt)

Uwaga: Jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. Szczególne walory pracy (0–4 pkt)

Temat 2: Analizując i interpretując Streszczenie Wisławy Szymborskiej oraz Pytania do Hioba Anny Kamieńskiej, porównaj sposób kreowania postaci Hioba. Zwróć uwagę na funkcje nawiązania do motywu biblijnego.

I. Rozwinięcie tematu (maksymalnie 26 pkt)

1. Zasada zestawienia tekstów (0–2 pkt)

Na przykład:

- utwory współczesne nawiązujące do biblijnej księgi Hioba,
- odmienność ujęcia motywu biblijnego: reinterpretacja tekstu biblijnego (Szymborska) – pretekst do rozważań egzystencjalnych (Kamieńska),
- podobieństwo w nawiązaniu do historii Hioba: motyw cierpienia/klęski/bólu oraz postawa Hioba: cierpliwość, wiara, ufność,
- odmienność formy.

2. Hiob w utworze Wisławy Szymborskiej (0–4 pkt)

Na przykład:

- człowiek doświadczony („na ciele i mieniu”), cierpi bez winy,
- zbuntowany, występujący przeciwko swojemu losowi,
- osądzany przez przyjaciół; nie chce rozmawiać z nimi, ale z Bogiem,
- nie rozumie woli Pana,
- dostrzega pośpiech Boga,
- świadomy swojej roli w dziele Pana: korzy się, rezygnuje z siebie, poddaje się wyrokowi Boga.

3. Hiob w wierszu Anny Kamieńskiej (0–4 pkt)

Na przykład:

- doświadczony przez Boga, cierpiący; symbol niezawinionego cierpienia,
- cierpliwy, wytrzymały,
- samotny, opuszczony przez innych ludzi,
- pozbawiony wszystkiego,
- pragnący śmierci,
- ufający Bogu („szepała Panie Panie”).

4. Sposób kreowania postaci Hioba w utworze Wisławy Szymborskiej (0–5 pkt)

Na przykład:

- stylizacja biblijna: wyliczenia, rozpoczynanie zdań od spójników, słownictwo książkowe/przestarzałe,
- prostota formy i języka,
- funkcja stylistyczna i kompozycyjna powtórzeń „to wielka poezja”,
- metafory („otwarty do kości”) podkreślające ogrom cierpienia bohatera,
- polemiczny ton widoczny w wykorzystaniu funkcji frazeologizmów,
- ironia w opisie dzieł Boga,
- interpretacja tytułu,
- interpretacja puenty.

5. Sposób kreowania postaci Hioba w wierszu Anny Kamieńskiej (0–5 pkt)

Na przykład:

- a) liryka zwrotu do adresata (Hiob adresatem monologu),
- b) podziw, szacunek dla postawy bohatera wyrażony w epitetach i wyliczeniach,
- c) cierpienia bohatera przedstawione w porównaniach (np. „ból zarosły może niby pocisk w ranie”),
- d) metafory i pytania ukazujące niemożność zrozumienia postawy Hioba, dotarcia do sensu jego cierpienia (np. „każde pytanie moje milknie w drodze”),
- e) funkcja związków frazeologicznych,
- f) interpretacja tytułu,
- g) funkcja motywów religijnych (np. krzyż),
- h) funkcja sentencji (np. „Jak się umiera/ Tak się żyje”).

6. Funkcje nawiązania do historii Hioba w obu utworach (0–3 pkt)

Na przykład:

- a) ukazanie uniwersalizmu ludzkich doświadczeń,
- b) potrzeba zrozumienia postawy Hioba,
- c) próba zrozumienia decyzji Boga,
- d) szukanie sensu cierpienia,
- e) refleksja na temat człowieka, jego samotności,
- f) refleksja na temat obecności Boga w życiu człowieka, jego relacji z człowiekiem.

7. Wnioski (0–3 pkt)

Pełny wniosek (3 pkt)

Dostrzeżenie podobieństw (np. postawa Hioba, motyw cierpienia w życiu ludzkości) i różnic (np. proza poetycka – liryka, język, stosunek postaci mówiącej do bohatera) w sposobie kreowania postaci Hioba, wykorzystanie odpowiednich kontekstów (np. historycznoliteracki, biblijny).

Częściowy wniosek (2 pkt)

Dostrzeżenie podobieństwa i różnicy w sposobie kreowania postaci Hioba.

Próba podsumowania (1 pkt)

Dostrzeżenie podobieństwa lub różnicy w sposobie kreowania postaci Hioba.

II. Kompozycja (0–2 pkt)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym (2 pkt)

uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części (1 pkt)

Uwaga: Jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. Styl (0–2 pkt)

jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka (2 pkt)

zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka (1 pkt)

Uwaga: Jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. Język (0–8 pkt)

język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia i fleksja (8 pkt)
język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja (6 pkt)
język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne składnia, słownictwo i frazeologia (4 pkt)
język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych (2 pkt)
język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych (1 pkt)

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. Zapis (0–2 pkt)

bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy) (2 pkt)
poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); na ogół poprawna interpunkcja (1 pkt)

Uwaga: Jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. Szczególne walory pracy (0–4 pkt)